

INFORMATION FRÅN KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Trädgårdsentusiasm på Enaforsholm

Ett helt gäng före detta Enaforsholms-trädgårdsmästare med flera träffades i augusti för att prata fjällträdgård. Har vi tur kan vi se resultatet av helgens intensiva idéarbete i trädgården redan nästa år. Läs mer på sidan 3!

Av de sju trädgårdsmästare som träffades på Enaforsholm är här Sylvia Thomsen, Karin Slättberg, Ulrika Persson, Frida Tollerz, Camilla Andersson, Anna Thomsen och Maja Rytorp. Maria Sandström saknas på bilden. Foto: Eva Ronquist.

Remisser	2	Älgjaktspremiär på Enaforsholm	9
Trädgårdesentusiaster träffades på Enaforsholm	3	"Landshövding med hjärtat i skogen"	10
Aktivt skogsbruk är en del av lösningen på klimatkrisen .	4	Kommittén för skogsskötsel .	11
Biodrivmedel – vad ska vi ha i framtidens tankar?	5	Boksläpp på KSLA: Svensk mosskultur	12
Enaforsholm – lägesrapport	6	Maskinprovning i fokus – ANH-symposium.....	13
Sekreteraren har ordet: Inriktningsplan 2009–2012 och Kunskapens Krona	8	Kalendarium .	14
		Aktuella skrifter från KSLA	14

Remisser

KSLA har besvarat dessa remisser sedan sist.

Redovisning av uppdrag om precisering av begreppet "Hållbart nyttjande inom jordbruket"

KSLA anser det högst relevant att i ett hållbarhetsperspektiv även betrakta pågående och framtida användning av jordbruksmarken. Den irreversibla exploatering som fortfarande sker av produktiv jordbruksmark (vägar, bebyggelse etc.) kan i ett längre perspektiv av fortsatt befolkningsutveckling och väntade globala klimatförändringar visa sig vara oöverlagd. Att idag medvetet och varaktigt ödelägga produktionsförmågan i produktiv åkerareal bör bara ske i nödvändiga undantagsfall.

Hållbarhetsbegreppen inom jordbruket bör vara så generella att de är giltiga oberoende av produktionsinriktning, det vill säga oberoende av om produktionen syftar till livsmedel, energi, industriråvara eller annan biologisk produktion.

Remissvaret är berett av *ledamöterna Jan Lundegrén, Carl Johan Lidén, Lars Törner och Anders Nilsson.*

Miljömålsrådets fördjupade utvärdering av Sveriges miljömål 2008 "Nu är det bråttom!"

Akademien konstaterar att arbetet med de svenska miljömålen inte givit tillräckligt resultat. Nio av målen är mycket svåra eller omöjliga att nå till år 2020, särskilt gäller detta klimatmålet. Akademien bedömer att miljömålsarbetet är ett fungerande verktyg för samordning av olika myndigheters arbete, men otillräckligt som medel för samhällets miljöarbete i sin helhet. Det bör i större utsträckning bygga på engagemang och delaktighet från samhällets övriga aktörer.

KSLA anser att miljömålsarbetet i högre grad än idag skall bedrivas i internationellt samarbete. KSLA konstaterar att miljömålsarbetet i huvudsak är reaktivt, inte proaktivt. Vi anser att miljömålsarbetet också borde innefatta mer offensiva mål. De gröna näringarna är bärare av lösningar på många av vårt samhälles miljöproblem – men idag också i sig själva upphov till miljöproblem. Miljöarbetet måste ta

fasta på båda dessa aspekter och i vissa fall avväga fördelar mot nackdelar. Akademien understryker nödvändigheten av kraftfulla satsningar på forskning, utveckling och kunskapsuppbyggnad rörande de biologiska resurserna och deras användning.

Remissvaret är berett av *Annika Åbnberg, ordförande i Allmänna avdelningen.*

Statskontorets redovisning – "Skyddet av levande skogar"

KSLA anser att utvärderingen av Skyddet av levande skogar i alltför hög grad kommit att handla om mäldiskussioner och endast i liten utsträckning behandlat ändamålsenliga åtgärder och åtgärdsstrategier. Trots att den övergripande slutsatsen måste vara att både staten och näringen fullföljer miljöpolitiken i skogen på ett positivt sätt, finns i näringen en utbredd kritik mot genomförandeåtgärderna och bland skogsägare en reaktion på myndigheternas i vissa fall okänsliga arbetssätt. Enligt KSLA borde näringen ha involverats på ett bättre sätt i Miljömålsrådets utvärdering. Nu är det viktigt att staten utvecklar sin åtgärdsstrategi så att förtroendet för myndigheternas miljöarbete inte riskeras.

Det statliga uppdraget till Statskontoret har visat sig vara framsynt. Rapporten täcker till stor del upp den bristande åtgärdsanalysen i Miljömålsrådets rapport. KSLA anser att Statskontoret på ett förtjänstfullt sätt belyser möjliga instrument och åtgärder för att göra miljöpolitiken mer flexibel och stärka incitamenten för samarbete och samverkan om miljövärden i skogen.

Remissvaret är berett av *ledamöterna Jan Sandström, Johan Bodegård och Börje Pettersson.*

Fiskeriverkets redovisning gällande "Fritidsfiske och fritidsfiskebaserad verksamhet"

KSLA anser att det är glädjande att fritidsfiske och fisketurismen fått en större uppmärksamhet inom fiskeridestinationen under senare år. De uppdrag som givits av regeringen och som avrapporteras av Fiskeriverket utgör till stora delar ett väsentligt kunskapstillskott som är mycket användbart för att utveckla fiskerinäringen i ett brett perspektiv. Vi har länge hävdat den stora potentialen i fisketurism och sport-

fiskerelaterad näringsverksamhet. KSLA har därför förhoppningen att regeringen även fortsättningsvis uppmärksammar dessa frågor samt att Fiskeriverket prioriterar sådan verksamhet.

Länsstyrelserna har en viktig funktion att fylla med god regional kunskap om fisket, näringslivet och fiskevärden. I det fortsatta arbetet bör regeringen därför överväga att uppdraga åt länsstyrelserna att arbeta med de förslag som ges i rapporten. Likaså bör regeringen inhämta kunskap om kommunernas kunskaper om och arbete med de aktuella frågorna.

Remissvaret är berett av *Kommittén för fiskefrågor.*

Fiskeriverkets rapport "Genetiska, ekologiska och samhällsekonomiska effekter av fiskutsättningar"

KSLA betonar att det är av stor vikt att vidta såväl akuta som långsiktiga åtgärder för att bevara lax- och havsöringsstammarna samt inte minst för att uppfylla villkoren i vattendomarna. Akademien bedömer att den viktigaste åtgärden är att tillse att de utplanterade laxfiskarna är så lika de naturliga bestånden som möjligt vid utsättningen, såväl genetiskt som beträffande ålder och storlek, och därmed så livskraftiga som möjligt, vilket inte är fallet idag. Det krävs därför en revidering av fiskodlingstekniken i kompensationsodlingarna.

KSLA anser att det är bekymmersamt att uppföljningen av återfångster försämrats betydligt sedan laxforskningsinstitutet lades ned. Ambitionsnivån beträffande utvärderingen av kompensationsodlingen har försämrats sedan kraftbolag och regleringsföretag övertog uppföljningen av utsättningarna. Fiskeriverket bör här ges ett tydligare ansvar och det är även önskvärt att all fiskmärkning hanteras av samma aktör. Det är idag både svårt och tidskrävande för myndigheter och organisationer att få tillgång till data över fiskmärkningsverksamheten

Remissvaret är berett av *Kommittén för fiskefrågor.*

Remissvaren i sin helhet kan läsas på akademins hemsida www.ksla.se under rubriken Remisser/2008.

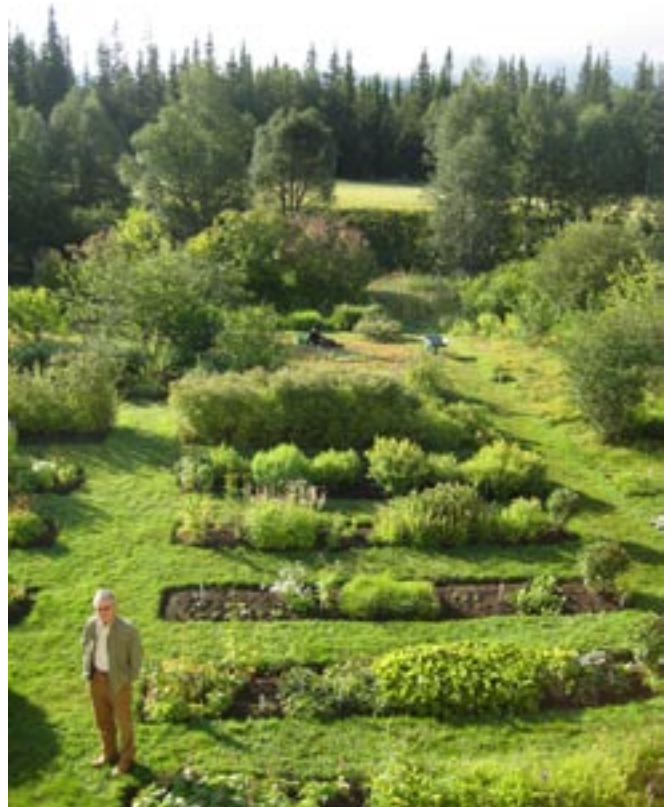
Trädgårdsentusiaster träffades på Enaforsholm

I FEMTON ÅRS TID HAR TRÄDGÅRDEN vid Enaforsholm Fjällgård sköts av Kjell Lundquist, landskapsarkitekt, trädgårds-historiker, mångårig lärare och eldsjäl på Enaforsholmskursen samt ledamot i Allmänna avdelningen. Kjell har till sin hjälp med trädgården haft hortonom- och landskapsarkitekt-studenter, som har arbetat två och två i treårsperioder, tre eller fyra utökade helger varje sommar. Sammanlagt har nu tolv trädgårdsmästare hackat ogräs, flyttat perenner, guidat trädgårdsturister, utvecklat trädgården, ansatts av mygg – och fäst sig vid Enaforsholm.

Dessa kompetenta trädgårdsentusiaster bjöds till Enaforsholm i augusti för att diskutera trädgårdens historia, utveckling och framtid. Glädjande nog kom sju av de tidigare trädgårdsmästarna, trots familjer och fulltecknade almanackor hemmavid. Tillsammans med Åke Barklund, Åke Bruce, Kjell Lundquist och Eva Ronquist tillbringade de en intensiv helg med att sammanfatta erfarenheter och kläcka idéer. Arbetet kommer att konkretiseras under vintern och förhoppningsvis ska besökarna kunna se utvecklingen i trädgården så snart som nästa år.

Redan idag kommer det många besökare till trädgården – i stort sett utan marknadsföring. När upprustningen av Enaforsholm Fjällgård avslutas till våren kommer trädgården att i hög grad kunna bidra till anläggningens attraktionskraft och till att öka antalet gästnätter. Ryktet går om denna vackra fjällträdgård vid Snasahögarnas fot och Enans strand, där man kan beskåda landets största växtsortiment i zon 8, och där perenner ofta växer sig både kraftigare och vackrare än längre söderut.

Text: Eva Ronquist

Åke Barklund besökte trädgården. Foto: Kjell Lundquist.

Information

eva.ronquist@ksla.se, tel 08-54 54 77 24

Trädgårdsmästarna i intensivt idéarbete. Foto: Eva Ronquist.

Läs mer om Enaforsholms Fjällträdgård i den nytänkta småskriften Enaforsholm. Försöks- och fjällträdgården 1991–2008 – se http://www.ksla.se/sv/retrieve_file.asp?n=1601

Kurilisk lärk i pinetum. Foto: Bo Berglund.

Aktivt skogsbruk är en del av lösningen på klimatkrisen!

Nettotillförseln av koldioxid till atmosfären kan neutraliseras om avskogningen stoppas i kombination med ett aktivt skogsbruk och ökat nyttjande av skogens produkter. Detta betonades på seminariet "The Swedish Example as a Tool for Global Carbon Mitigation" på den internationella skogs- och klimatkonferensen i Umeå 25–28 augusti 2008.

Seminariet, som anordnades av akademiens kommitté för skogs-skötsel, visar att virkesförråden i Sverige under det senaste seklet närapå fördubblats, liksom avverkningen, tillväxten och därmed kolupptaget i skogen.

– Många svårigheter står i vägen för en sådan global utveckling – såväl ekonomiska som politiska, men samtidigt visar resultaten att ett klokt skogsbrukande är en viktig del av lösningen på den globala klimatkrisen, betonar Tomas Thuresson, ordförande i skogs-skötselkommittén.

– Vi visar att ett skogsbruk enligt svensk modell på global nivå skulle kunna bidra substansiellt till att vända den negativa trenden med ökande koldioxidhalter i atmosfären. Det är nu upp till politikerna att dra slutsatser utifrån detta och skapa incitament för ett globalt bättre brukande av skogsresurserna, säger professor Göran Örlander, skogsskötselchef på Södra. Han fick medhåll från miljödirektören på FAO i Rom, Peter Holmgren, som påpekade att sådana möjligheter nu finns

Skogsavverkning. Foto: Sveaskog.

inom FN:s klimatkonvention, där man siktar mot investeringar i skogsbruk när Kyoto-avtalet skall omförhandlas i Köpenhamn 2009.

Fakta talar för det svenska exemplet
Avverkningen i landet (källa: Skogsstyrelsen) har ökat från cirka 52 miljoner m³sk i mitten av 1920-talet till mer än 90 miljoner m³sk i medeltal de senaste

fem åren samtidigt som tillväxten sedan mitten av 1920-talet har ökat från 57 till nästan 120 miljoner m³sk 2004.

Dessutom uppgick vid mitten av 1920-talet virkesförrådet (enligt Riksskogstaxeringen) till 1.760 miljoner m³sk, för att idag vara cirka 3.200 miljoner m³sk, en ökning med 84 procent.

Det svenska exemplet visar att man kan kombinera stora kolsänkor med samtidigt ökad tillväxt och avverkning.

En skog som inte sköts binder koldioxid så länge den växer, men efterhand dör träd och avger lika mycket koldioxid vid förruttelse som det binds av växandet. Därför är det klimatklodt att verka för hög tillväxt i skogen och använda de avverkade träden för

att ersätta energikrävande alternativmaterial som betong, stål, aluminium och plaster. Hus och möbler är jämte skogen utmärkta kolsänkor. Grenar, toppar, bark och spån och kan också ersätta kol, olja och gas.

Tävling!

Vad föreställer bilden?

De tre första rätta svaren belönas med varsin akademisknivå!

Ditt svar ska vara inkommet senast fredag 31 oktober kl 14.00 per e-post till ylva.nordin@ksla.se eller per vykort till Ylva Nordin, KSLA, Box 6808, 113 86 Stockholm.

Rätt svar och vinnare meddelas på KSLAs hemsida måndagen den 3 november och i nästa nummer av KSLA Nytt & Noterat.

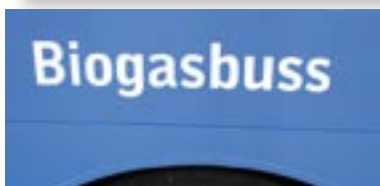
Biodrivmedel – vad ska vi ha i framtidens tankar?

Enligt EUs klimat- och energipaket, som lades fram i början av 2008, ska vi inom unionen ha tio procent biodrivmedel i transportsektorn år 2020. Det finns dock inga självklara tekniska lösningar – och det regelverk som EU nu diskuterar kan strula till det. Det kom fram vid skogsavdelningens sammankomst den 11 september 2008.

Överläggningsämnet var "Biodrivmedel – krav och lösningar". Biodrivmedel kan i princip tillverkas på fyra olika sätt, berättade *Lars Lind*, vice VD vid kemiföretaget Perstorp.

1. Förgasning till syntesgas.

Syntesgas är en blandning av kolmonoxid och vätgas. Alla sorters organiskt material kan användas i processen, till exempel stenkol, olja, naturgas, cellulosa och svartlut från sulfatindustrin.

Syntesgas kan sedan användas för produktion av biodrivmedel som syntetisk diesel, metanol eller det dieselliknande bränslet DME.

2. Jäsning. Socker och stärkelserika produkter som vete, och majs kan jäsas till etanol. På sikt hoppas man även kunna jäsa mindre sockerrika råvaror, som ved och skogsavfall. Men den tekniken är fortfarande under utveckling.

3. Förestring. Genom förestring blir vegetabiliska oljor mer lättflytande och kan användas i en dieselmotor, antingen som de är eller iblandade i vanlig diesel. RME är en förestrad rapsolja. Liknande biobränslen kan göras av

andra vegetabiliska oljor, till exempel palmolja.

4. Förgasning till biogas. När organisk substans bryts ner i en syrefri miljö bildas metan som kan användas som drivmedel.

Mikael Hannus, energidirektör vid Stora Enso, funderade lite kring ett stort skogsbolags roll för tillverkning av biodrivmedel. Ett nytt drivmedel ska helst vara blandbart med dagens

befintliga bränslen, sade han. Annars blir distributionen för dyr.

– Råvaran kan bli ett problem. Det krävs mycket stora anläggningar för att få lönsamhet. Samtidigt kan man inte köra skogsavfall hur långt som helst, då blir råvaran för dyr. Tallolja från sulfatprocessen är en bra energiråvara som kan omvandlas till diesel. Men i dag betalar kemiindustrin mer för talloljan än dess bränslevärde. Den används för tillverkning av bland annat biologiska smörjoljor, färger och tvättmedel.

Sven Olof Ericsson, kansliråd vid Näringsdepartementet, redogjorde för senaste nytt om EU-processen kring biodrivmedel. Enligt EU-förslaget måste ett biodrivmedel komma från uthålliga källor för att man ska få tillgodoräkna sig det i den nationella balansen. Det får inte ha negativa effekter på utsläpp av växthusgaser och det får inte skada den biologiska mångfalden.

Ett godkänt biodrivmedel får därför inte komma från mark som varit skogbevuxen de senaste 20 åren. Sven-Olof Ericssons kritik mot de nya kriterierna gällde framförallt att de inte var anpassade till de långa tidsperioderna i nordiskt skogsbruk, vilket kan missgynna Sverige.

I EU-processen är man också på väg att ändra målet – från tio procent biodrivmedel till tio procent förnyelsebara drivmedel. Man har också sagt att högst sex procenten av de tio får komma från biobränslen som odlats på åkermark. De resterande fyra procenten måste komma från "grön el", vätgas eller från skogsråvara.

Biobränslena har haft en fantastisk utveckling, avslutade *Göran Hedman*, mötets moderator och ordförande i KSLAs energikommitté. Vem kunde för 20 år sedan tro att vi skulle ha 40 procent biobränslen i det svenska energisystemet? Nu kan vi vara i början på samma utveckling för biodrivmedel. Alla pratar i dag om andra och tredje generationens drivmedel. Men det är mycket viktigare att vi får en ny generation fordon, som drar mindre bränsle, avslutade han.

Text: Carl Henrik Palmér

Akademikrage!

En akademikrage har inkommit till akademiens kansli.

Den ledamot som är intresserad att ta över den är välkommen att kontakta akademijägmästare Bo Carlestål, tel 08-5454 7707, e-post bo.carlestal@ksla.se

Enaforsholm Lägesrapport

Idag, den 28 september 2008, kom den första snön. Storsnasen (inte "Storknasan" som en gäst sa igår!) är vackert pudrad med snö från Ingolöverget och upp över toppen.

Foto: Bo Berglund

Gästnätterna har ökat!

När vi jämför med år 2006 har vi ökat antalet gästnätter på Enaforsholm med 74 procent. Vi har noterat 2.870 övernattningar fr.o.m. januari månad. En orsak är att vi har haft öppet hela året. En annan orsak är att vi skyltat vid landsvägen (E14) med text och blommor. Det gav en hel del drop in-gäster i juli och augusti.

Men den främsta orsaken till ökningen är aktivitetsveckor, kurser och andra grupper, till exempel bröllop (se bild), kalas och konferenser. Flera ledamöter och anställda inom KSLA har bidragit till att aktiviteterna har blivit av. Några har kommit med sina medarbetare på konferens och andra har arrangerat en kurs eller ett seminarium. Stort tack till alla ni som lägger ner stort arbete på dessa aktiviteter på Enaforsholm.

Högst troligt kommer årets evenemang att upprepas även nästa år:

- **Enaforsholmskursen** (Bra fjällkurs! Och vilka sköna bad det blev i Enan.)
- **Akvarellkursen** (Konstnärer överallt och vilken aptit de fick!)
- **Ripjakt** (Spännande och en god entrérett blev det.)
- **Vandringshelg** (Blåhammaren är aldrig fel.)
- **Älgjakt** (Från Handöl till Storsnasen. Det gick riktigt bra.)

Många grupper från vår närregion (Jämtland) har också förlagt konferenser här. Skolklasser och föreningar har gästat oss. I Åre kommun går det bra för sommaturismen över huvud taget och vi får draghjälp av satsningar i Åre och av Svenska Turistföreningen.

Foto: Kentaroo Tryman

Nya kurser och teman

Vad vill du göra på Enaforsholm nästa år, efter vintern? Skåda fågel, lära dig hantverk, paddla, fiska, geologi, fjällflora, fjällvandring i grupp, grunder för fjällvandring och friluftsliv, hälsa och träning, cykla, yoga? Slippa myggen? Kom då i maj och juni före midsommar. En fin tid här. Fåglar och paddling. Hör gärna av dig.

Stamgästerna

Vi har en stor andel stamgäster vilket förstås är roligt. Vissa kommer riktigt ofta. Under min och Ingalills förhållandesvis korta tid här på Enaforsholm (14 månader) har vi redan hunnit träffa några långväga sällskap ett flertal gånger. En viktig roll som många stamgäster tar på sig är att sprida information om Enaforsholms förträfflighet som resmål. Det känns mycket bra med det stödet från våra gäster och kära ledamöter. För vi behöver fler nya gäster. Många bra råd och synpunkter har ni givit oss.

Trädgården

Fjällträdgården är vår stora sommarattraktion. Trädgårdsmästarna Anna Thomsen och Maja Rytorp har hållit trädgården fin hela sommaren. Ett trädgårdsseminarium i augusti samlade trädgårdsmästare, ledamöter och kansli-personal för att forma en plan för trädgården och Enaforsholms landskapsvård. Ni har väl lagt märke till de tre nya trycksakerna om Enaforsholms Fjällträdgård som kommit

Foton: Bo Berglund

Foto: Kjell Lundquist

ut i augusti och september? En småskrift, en broschyr och en ny växtlista. Beställ dem från kansliet eller hämta dem på hemsidan www.ksla.se under rubriken Trycksaker/Övriga trycksaker.

Betesdjur

Under sommaren har vi haft elva gotlandsfår och två fjällkor i en hage på Storladbacken. Det finns ett uppdrag från A.W. Bergsten att bedriva jordbruk, de skapar trivsel och harmoni, de lockar gäster, vi kan servera kött som producerats väldigt nära oss och landskapet vårdas. Det blir fler hagar nästa år. Vi samarbetar och är delägare i Fjällbete – en ekonomisk förening som förutom fårprodukter också jobbar med levande skola och lokal ekonomi. Besök gärna www.fjallbete.nu.

Renovering och tillbyggnad

I mitten av oktober sätter arbetet igång med att bygga en veranda åt söder, ut i trädgården. Det kommer att ge oss en större matsal och ett stort ljusst rum att sitta i. Rum och gemensamma utrymmen på botten- och övervåning kommer att fräschas upp med bland annat nya golv och färger. Flera av rummen får wc och några även dusch. Det är mycket spännande.

Öppet

Vi fortsätter att ha öppet hela året. Ni är under oktober–januari välkomna att bo i våra fina stugor och i Akademiflygeln.

Boka

Vi tar löpande emot bokningar för 2009. Ring eller skicka e-post med din förfrågan. Kanske fyller du hela Akademiflygeln (sex rum) med din familj och goda vänner? Lillstugan

har en bra konferenssal. Åk tåg hit. Hyr en bil i Åre. Vi hjälper dig gärna med din planering av en innehållsrik vistelse på Enaforsholm Fjällgård. Det är lätt terräng för skidåkning på Enaforsholm. Vi gör skidspår med vår snöskoter. Vill du lära dig åka skidor, bestiga ett fjäll, skidåkning alpint i Storlien-Duved-Åre, isfiska på Södra Rensjön, vara med på en utflykt med hundspann eller snöskoter?

Information

bosseberglund@telia.com

enaforsholm@ksla.se

0647-730 26 eller 0705-27 30 26

Bosse Berglund vid Silverfallet hälsar varmt välkommen till Enaforsholm!

En stunds vila på bron under trädgårdsseminariet. Foto: Eva Ronquist.

Inriktningsplan och Kunskapens Krona

För tredje gången jobbas det på en långtidsplan för akademien, nu gällande fyraårsperioden 2009–2012. I mitten av november deltar akademien i Kunskapens Krona III, en serie TV-program direkt från Kungliga Slottet.

Information

aake.barklund@ksla.se, 08-5454 7702

Ett utkast till inriktningsplan är lagt på det interna Ledamotsrummet på akademiens hemsida www.ksla.se. De ledamöter som önskar en pappersversion kan avropa en sådan från kansliet.

Önskvärt är att vi får in förslag på förbättringar. Planen, som inte avser att detaljstyra, redovisas under höstens avdelningsmöten då särskilt avdelningarnas inriktning kommande fyraårsperiod diskuteras. Vid kollegiet i december läggs inriktningen fast efter omvärldsanalys och diskussion om var just vår akademi kan göra bäst nytta "till samhällets gagn".

Sverige blir allt mer beroende av och integrerat i den globala politiska, vetenskapliga, tekniska och ekonomiska utvecklingen. De möjligheter och problem som de gröna näringarna står inför måste därför ses i ett internationellt perspektiv. Den centrala frågan är, hur vi ska skapa ett hållbart samhälle och vilken uppgift Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA) har i detta arbete?

Syftet

Syftet med KSLAs inriktningsplan är att söka identifiera aktuella och långsiktigt viktiga frågor inom de areella näringarna och baserat på detta formulera verksamhetens visioner och mål. Inriktningsplanen ska fastlägga de kännetecken, som ska karaktärisera såväl ledamöternas som de anställdas verksamhet inom akademien. Den formulerar verksamhetens mål och utgör en ram för akademiens arbete under perioden 2009 till 2012. Planen ska vara ett stöd för den årsplanering, som olika organ inom akademien genomför. All verksamhetsplanering är dock en ständigt pågående process.

Inriktningsplanen

- ligger på KSLAs ledamotsrum från 16 september 2008;
- diskuteras vid tre avdelningsmöten hösten 2008;
- beslutas av kollegiet 2 december 2008;
- presenteras vid sammankomsten 11 december 2008.

Kunskapens Krona III 13 och 14 november

Vid millennieskiftet hölls en serie seminarier på slottet med de kungliga akademierna, vilken kom att kallas "Kunskapens Krona I". När Stockholm två år senare fyllde 750 år ordnades "Kunskapens Krona II" och nu är det dags igen på direktiv initiativ av Hans Majestät Konungen. Den här gången håller de tio akademierna gemensamt fyra 1½-timmars TV-program den 13 och 14 november, för- och eftermiddag i direktsändning i Sveriges Television från Kungliga slottet.

Kungahuset blir väl företrätt i publiken. Ledrubriker är: *Hur tar vi farväl av det gamla naturbegreppet?* • *Att vårda en värld i förvandling.* • *Utmanande resa mot en värld av möjligheter.* • *Hur människan växer genom insikter.*

Att världen står inför ovanligt mäktiga utmaningar stod klart redan före finanskrisen. Ett motto för "Kunskapens Krona III" håller på att mejslas fram; "det är trygga människor som blir generösa människor". Vi försöker bidra till det.

Avdelningarnas sammanträden och akademisammankomster

Normalt andra torsdagen i månaden. Några avvikelser förekommer på grund av helgdagar och andra förhinder.

År	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Sept	Okt	Nov	Dec
2008	K 28/1	J 7/2	S 13/3	A 10/4	K 8/5	S 11/9	A 9/10	J 20/11	K 11/12
2009	K 28/1	A 12/2	J 12/3	S 2/4	K 14/5	J 10/9	S 8/10	A 12/11	K 10/12
2010	K 28/1	S 11/2	A 11/3	J 8/4	K 6/5	A 9/9	J 14/10	S 11/11	K 9/12
2011	K 28/1	J 10/2	S 10/3	A 14/4	K 12/5	S 8/9	A 13/10	J 10/11	K 8/12
2012	K 28/1	A 9/2	J 8/3	S 12/4	K 10/5	J 13/9	S 11/10	A 8/11	K 13/12
2013	K 28/1	S 14/2	A 14/3	J 11/4	K 9/5*	A 12/9	J 10/10	S 14/11	K 12/12

K = Kollegiet, A = Allmänna avdelningen, J = Jordbruksavdelningen, S = Skogsavdelningen *) Helgdag, nytt datum meddelas senare.

Älghalven släpas ned från fjället, slitsamt arbete men många vackra synintryck.

Älgjaktspremiär på Enaforsholm

Den andra älgjaksveckan i september var det dags för en helt ny aktivitet på Enaforsholm – älgjakt på Storsnasens sluttningar och den intilliggande Täljstensvalen. Arrendet av den mark som tillhör Handöls Samfällighetsförening har, som vi tidigare informerat om, öppnat för att sälja jaktpaket innehållande ripa och älg.

Nu var det alltså dags för älgjaktspremiär i AB Enaforsholms regi. På kvällen den 11 september samlades större delen av jaktlaget för middag och sedvanlig jaktgenomgång. Morgonen därpå hämtades övriga deltagare på järnvägsstationen för snabbfrukost och genomgång på "Holmen". Strålände höstväder, soligt, varmt och skönt, men onödigt bläsigt för löshunds jakt. Vi började med Täljstensvalen. Ingen älgkontakt, men uppflog av ripor, stenfalk, lavskrikor, intensivt sträck av trastar och ängspiplärkor – och flera flyttande amiralfjärilar! Lunch med fantastisk utsikt över Ånnsjön.

Vid nästa släpp, ovanför Snasahögens Fritidsby, blev det upptag direkt och vår hundförare sköt en älgko på ett kort gångstånd. Därefter vidtog sedvanligt arbete. Vid den av Bo Berglund välkomponerade middagen kunde vi i lugn och ro summera en fantastisk dag i "vår egen fjällvärld" och planera för nästa.

Lördag morgon var kall och lugn med frost på marken. Vi fortsatte med området nedanför Storsnasen med avsikt att jaga oss fram till Silverfallet,

där chanserna att hitta älg bedömdes goda. På vägen mot Silverfallet stöttes en åttataggare på grund av allt för ljudlig förflyttning – och efter att vi ställt ut på fjällsluttningen också kom med kalv, där kalven kunde skjutas nära Oppdalsbäcken efter en kortare ansmygning. Att släpa ned en älgkalv från fjället visade sig vara rätt slitsamt, men att se flyttande ringtrastar och tranor när vi ibland tvingades rasta vägde upp.

På söndagen avslutade vi med att jaga en halv dag på marken mellan Enan och järnvägen tillsammans med Tore Sjölund och hans kamrater från Handöl. Ingen älg fanns inne. Med

nykott kaffe vid brasan och trevlig samvaro satte vi punkt för en mycket lyckad älgjaktspremiär på Enaforsholm.

Av älgutdelningen på tre vuxna djur och tre kalvar återstår alltså två plus två. Nästa jakttillfälle är den 31 oktober till den 2 november. Den jakten har chans att bli minst lika bra, eftersom älgarna nu söker sig ned mot lägre liggande terräng. Vi ser gärna fler anmälningar till nästa jakt. Det görs på enklaste sätt till Lars Törner på telefon 070-330 42 00. Gäster är varmt välkomna!

Text: Lennart Rådström

Foto: Bo Göransson

Jaktlaget bestod av Bo Göransson (gäst), Roland Mattsson (gäst), Åke Hansson (gäst), Per Wranner, Kent Åke Johansson (hundförare), Carl Henrik Ohlsson, Lennart Rådström och Tore Sjölund (jaktledare).

Ledamot i farten...

Maria Norrfalk invaldes 1993 som ledamot i Skogsavdelningen. Hon är landshövding Dalarnas län sedan maj 2007.

Landshövding med hjärtat i skogen

”Jag kunde inte motstå Dalarna när jag fick frågan att bli landshövding där. Att vara landshövding innebär att verka för länets utveckling och att leda Länsstyrelsens breda verksamhet.

Dalarna är ett mångfacetterat län. Naturen med skogar, kraftfulla älvar, tusentals sjöar, fjäll och öppna landskap därtill och Dalarna är musik! Här spelas överallt allt från folkmusik till hårdrock och i alla sammanhang. Konsten är rik; med början i kurbits, sedermera med namn som Zorn och Carl Larsson och fram till dagens framstående designers. Dalarnas näringsliv är dynamiskt med skogen, stålet och kraften som bas. Ett stort mått av entreprenörskap och innovation finns också. Turistnäringen är stor.

Hur blir man då landshövding?

Det finns nog inget givet svar på den frågan. För min egen del har jag en civiljägmästarexamen i botten. En period på elva år inom Domänverket förde mig runt i Sverige och Afrika. Sen blev det Skogsägarnas riksförbund med skogs politik – skogsvård och miljöfrågor i fokus. 1990 blev jag Sveriges första

kvinnliga länsjägmästare. Men efter 15 år i branschen hade jag vant mig att vara pionjär i en manlig värld. Visst var det trist att vara ensam ibland men några direkta problem har det aldrig inneburit. Snarare tvärtom.

Jag utnämndes 1994 till GD på Skogsstyrelsen. Den nya skogspolitiken skulle få genomslag. Produktion och miljö skulle väga lika. Ett stort beting låg framför oss – mer jobb och mindre pengar. Jag fick börja med en stor organisationsförändring, 21 självständiga skogsvårdssällskap blev tio regioner. Ledstjärnan var att behålla den skogliga kompetensen lokalt. Det var inte helt populärt bland landets landshövdingar när jag stängde kansliorter i elva län. Men det gick vägen. Redan efter ett halvt år var vi igång. 'Grönare skog' genomfördes på bred front för att förankra den nya skogspolitiken. Det blev ett bra avstamp i hela skogsnäringen. Det var en stor förmån att arbeta med den proffsiga skogsvårdsorganisationen. Det hann bli hela nio innehållsrika år på Skogsstyrelsen.

'Skönt att vara ämbetsman och inte politiker!' har jag tänkt många gånger. Carl Bildt utnämnde mig till GD för Skogsstyrelsen och Göran Persson gav mig förtroendet att leda Sida. Att jobba med utveckling och fattigdomsbekämpning är nog det mest meningsfulla och inspirerande som finns men också bland utmanande och svårt. Ute i världen höjs Sidans verksamhet till skyarna. I svenska media framställs Sida däremot som organisationen utan kontroll. Visst kan mycket göras bättre men utvecklingsarbete i fattiga länder är svårt. Insatserna låter sig inte alltid mätas och kontrolleras på samma sätt som hemma. Det är ju just därför Sida behövs.

Jag var mitt uppe i jobbet på Sida. Riksdagen hade fastställt en ny politik för global utveckling. Då fick jag frågan om Dalarna. Det blev ett svårt val som ställde stora krav på förändring 'göra klart på Sida' eller göra något helt nytt. Efter drygt 13 år som GD valde jag Dalarna. Och det har jag inte ångrat.”

Leder älgutredning

Maria Norrfalk har även varit regeringens representant i Jägarförbundets styrelse. Hon utsågs av regeringen i augusti att leda utredningen om en förbättrad älgförvaltning. Utredningen ska lämna förslag om förändringar eller förändringar som behövs för att skapa en lokal förvaltning som ger förutsättningar för en livskraftig älgstam av hög kvalitet.

Nuvarande system för samråd om älgjakten ska ses över. Utredaren ska vidare föreslå vilka underlag som bör ligga till grund för beslut om hur många älgar som får skjutas samt i vilka former besluten bör fattas.

Översynen ska utgå från tidigare utredningsförslag, men utredaren ska även överväga om det med ett bättre beslutsunderlag eller liknande är möjligt att nå syftet genom andra mindre ingripande förändringar än vad som föreslagits. Uppdraget ska redovisas senast den 1 maj 2009.

Kommittén för skogsskötsel

Kommitténs uppgift är att belysa skogsbrukets roll och möjligheter att bidra till samhällets mål och nyttigheter. Kommittén jobbar just nu med skogen och klimatet och hur skogsbruket kan bidra till att lindra de pågående klimatförändringarna och dess effekter.

KSLAs skogsskötselkommitté tillsattes 2003 och har sedan dess jobbat med olika skogsskötselrelaterade frågor och då främst potentialen för ökad virkesproduktion och kontinuitetsskogsskötsel. Kommittén har anordnat seminarier, exkursioner, skrivit artiklar och har deltagit på ett aktivt vis i skogsutredningens arbete som rådgivare. Kommitténs arbete har bidragit till en ökad insikt och förståelse för de frågor man har jobbat med hos svenskt skogsbruk och i forskningen i KSLAs anda.

Förutsättningarna för det svenska skogsbruket har ändrats på flera sätt de senaste decennierna. Miljö- och naturvårdsmål har fått stor tyngd. 1993 års skogspolitik, med likställda produktions- och miljömål innebar stora förändringar i synen på skogen och denna utveckling har under senare år senare fördjupats men också förändrats.

Allt större vikt läggs vid miljömålet. Det har bland annat inneburit krav från myndigheterna på större avsättningar för att klara den biologiska mångfalden. Samtidigt har en förnyad insikt om skogsproduktionens betydelse för världens behov av förnybara råvaror och som kolsänka bidragit till att förändra synen på skogsbruk – från ett miljöproblem till att skogsbrukandet nu alltmer ses som en bransch med stora miljö-kvalitéer. Den ökande efterfrågan på virke, kraven på större avsättningar för

naturvård, bioenergisortimentens ökade konkurrenskraft och en efterfrågan på fler "sociala" skogar har lett till att skogens resurser inte räcker till allt. Därför måste produktionen av nyttigheter (till exempel virke) ske på samma eller en minskande areal med effektivare skogsskötselmetoder.

Kunskap och effektivare skötsel

De ökande behoven bör mötas med kunskap och effektivare skötsel både för naturvård/miljö och produktion. Kommittén jobbar under 2008 och 2009 för att belysa skogens förnybara biomassaproduktion i ljuset av ett föränderligt klimat. Skogens roll för att minska de negativa klimatförändringarna (mitigation) och anpassningen (adaptation) av skogsbrukandet är särskilt viktiga komponenter.

Under 2008 deltog kommittén i konferensen *Adaptation of forest and Forest Management to Changing Cli-*

mate with Emphasis on Forest Health: A review of Science, Policies and Practices i Umeå 25–29 augusti och arrangerade där seminariet *The Swedish Example as a Tool for Global Carbon Mitigation*. Där visades det bland annat att om 40 procent av världens produktionsskogar brukades i enlighet med den "Svenska modellen" skulle större delen av dagens globala nettoutsläpp av koldioxid kunna "fångas" av skogen. Detta är tänkvärt och innebär att skogens roll kan bli globalt avgörande för att på kort sikt komma till rätta med den galopperande klimatförändringen.

Ett beslutsfattarseminarium planeras till början av 2009 om hur man anpassar skogsbruket. 2009 ska kommittén också arrangera en workshop på temat "Hur planerar vi skogens brukande under risk" och genomföra en resa till Mellaneuropa för att där studera hur man planerar det framtida skogsbruket med avseende på bland annat klimatförändringarna.

Skogsskötselkommitténs ledamöter:

SkogDr Tomas Thuresson	VD HäradSkog AB, <i>ordförande</i>
SkogDr Gustaf Egnell	Statskonsulent SLU, Inst. för skogens skötsel och ekologi, <i>sekreterare</i>
Professor Pelle Gemmel	Skogsskötselchef SCA Skog AB
Professor Göran Örlander	Skogsskötselchef Södra
SkogDr Dan Glöde	Skogsskötselchef Mellanskog
Jägmästare Erik Normark	Skogsvårdschef Holmen Skog AB
SkogLic. Marie Larsson-Stern	Skogsskötselchef, Sveaskog
Docent Anders Dahlberg	Mykolog, Artdatabanken, SLU
Professor Lena Gustavsson	SLU, Institutionen för naturvårdsbiologi
SkogDr Clas Fries	Skogsskötselspecialist, Skogsstyrelsen
SkogDr Hans Nilsagård	Departementssekr. Näringsdepartementet
Professor Urban Nilsson	SLU, Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap
SkogDr Peter Holmgren	Direktör, FAO, Rom
Akademisekr. Bo Carlestål	KSLA
SkogDr Ola Rosvall	Forskningschef, SkogForsk
Professor Björn Hånell	SLU, Institutionen för skogens skötsel och ekologi
Professor Bo Långström	SLU, Institutionen för skogsekologi

Boksläpp på KSLA

Svensk mosskultur

Den 9 september var det högtidligt boksläpp i akademiens lokaler. Det fleråriga arbetet i ANHs regi med boken *Svensk mosskultur. Odling, torrvanvändning och landskapets förändring 1750–2000* gick äntligen i hamn.

Panelen: Sverker Sörlin, Leif Runefelt och Kerstin Berglund.

Kvällens program inleddes med visning av ett par dokumentärfilmer om det hårda livet som kolonist i Norrlands myrmarker och en torvhistorisk film. Filmerna gav utgångspunkten till det efterföljande samtalet, som leddes av professor Sverker Sörlin. Ett intresserat auditorium kunde ställa frågor till panelen som bestod av bokens redaktör, historikern Leif Runefelt, och en av författarna, naturvetaren Kerstin Berglund.

I centrum för boken står Svenska Mosskulturföreningen, som grundades 1886. På 1800-talet blev mosskultur, odling på dränerade mossar, kärr och myrar, ett framgångsrikt sätt att öka livsmedelsproduktionen. Svenska Mosskulturföreningen var den drivande organisationen bakom denna odlingsform.

Efter världskriget började mosskulturen betraktas som omodern och Svenska Mosskulturföreningen upphörde. Idag finns värdefull vetenskaplig dokumentation, ett landskap där spåren fortfarande är djupa och omfattande och ett fortfarande livaktigt men omdiskuterat torvbruk kvar. Under 1900-talet har man ansträngt sig för att finna flera andra användningsområden för torven, som bränsle och som jordförbättrings- och strömaterial.

Drivkrafterna

Paneldiskussionen uppehöll sig mycket vid upprinnelsen till Svenska Mosskulturföreningen, dess drivkrafter.

Föreningen kom till i en tid då de sociala förhållandena var ansträngda, med kraftig emigration och flyttvågorna rullande in mot städerna, och då den industriella utvecklingen tog fart.

– Grundandet av föreningen var kopplad till en kraftig nationalism, en slags ”resurspatriotism”, menar Leif Runefelt. Man skulle inte behöva gå över Atlanten för att få sin försörjning, den skulle man få i det egna fosterlandet.

Samtidigt fanns en moraltanke i verksamheten, nationen skulle ”fostras” i ett slags folkhälsotanke som omfattade hela landet som kropp. Det som betraktades som vattensjuka landområden skulle ”botas” genom dikning och förvandlas till rika och fruktbarande marker.

Mosskulturföreningen betonade hårt rationaliteten i sin verksamhet, som en motpol till det som man såg som det traditionella, mindre rationella, jordbruket. Vetenskapligheten var oerhört väsentlig och det var en aktiv linje att föra ut kunskapen till de enskilda brukarna ute i landet.

Verksamheten var också starkt kopplad till den industriella utvecklingen. Till exempel var konstgödselindustrin en stor och nödvändig mecenat i sammanhanget med tanke på att torvmarker i sig är näringsfattiga.

– Torvens fysikaliska egenskaper är speciella, den är som en svamp som kan ta upp enorma mängder vatten men är otroligt lätt om det inte är något vatten i den, förklarade Kerstin Berglund.

– Vissa typer av torv innehåller faktiskt mer vatten än havet – 98 procent mot havets 97 procent! Denna vattenhållande förmåga är en av de stora fördelarna för odlingsbarheten i torv.

För att kunna odla torven måste dock topplagret vara tillräckligt torrt för att till exempel kunna köra på det. Därför är det nödvändigt att dränera torven. Oändligt mycket hårt arbete har lagts ned i vårt land på gigantiska avvattningsprojekt. Odlingen var lyckad ur vissa aspekter, misslyckad ur andra. I någon mån har mosskulturen inte helt rättvist dragit på sig ett löjets skimmer.

– Jag vill påminna om en sak, sade Leif Runefelt. Det är lätt att säga att en historisk period är präglad av en moralisk diskurs, att tycka att den befolkas av moralister och moralpredikanter. Men sådan är även vår tid, det är bara det att vi själva står mitt i den och inte

kan bedöma den. Här måste vi studera vår egen terminologi i jämförelse med den gångna tidens.

Växthuseffekten

Idag återgår mycket av tidigare odlade marker till våtmark. Många jordbrukare står i ett dilemma om vad man ska ta sig till med de tidigare odlade mossarna. Många småbrukare är beroende av markerna och vill fortsätta att dika, medan många stora ägare inte vill göra någonting. Det är något som kommit i fokus nu, på grund av växthusgaseffekten. Så snart man sänkt grundvattennivån så läcker torvmossarna koldioxid. Att plantera avhjälpes inte det problemet eftersom plantering kräver dränering – som frigör koldioxid.

– Koldioxidproblemet är otroligt komplext, bland annat på grund av att det är så svårt att mäta. Men att överge de här markerna är inget som löser problemet, anser Kerstin Berglund.

– Vi har säkert 400.000 hektar tidigare odlad mark, som nu läcker. De marker som ändå är odlade har vi större ekonomiska möjligheter att göra något åt, men vad ska vi göra med de marker som blir övergivna?

En åtgärd för att ta hand om markerna som vissa i branschen förespråkar, är att använda torven som bränn-torv och sedan lägga marken under vatten. Alternativt lägga den under vatten direkt.

– Men då måste den ligga under vatten helt och hållet!, poängterar Kerstin Berglund.

– Att låta mossen torka ut lite lagom under somrarna, som till exempel många fågelskådare och andra naturintresserade skulle önska, är det värsta scenariot. Då kommer marken att läcka alla gaser – koldioxid, lustgas, metan... ja, allt!

Text & foto: Ylva Nordin

Boken presenteras utförligare på bibliotekets/ANHs hemsida:

<http://www.kslab.ksla.se/mossinfo.htm>

Maskinprovning i fokus

Den 1 oktober anordnade KSLAs enhet för de areella näringarnas historia (ANH) ett symposium med titeln "Större skördar – mindre slit" kring Statens maskinprovningar (SMP).

SMP startade 1896 genom en donation från AB Separator. Verksamheten utvecklades och expanderade sedan under 1900-talet och hade sin höjdpunkt under 40- och 50-talet, då mekaniseringsfrågorna inom lantbruket var som hetast. En avmattning påbörjades under 60-talet i takt med att antalet lantbruk minskade. Den statligt subventionerade provningsverksamheten upphörde definitivt 1995/96. SMP har därefter drivits vidare som ett dotterbolag till Statens provningsanstalt.

Utgångspunkten för symposiet var det manus som ställts samman av maskinhistorikern Per Thunström, verksam vid ANH, och FD Jan-Olov Jansson, lektor i ekonomisk historia vid Stockholms universitet. Symposiet var en deletapp på vägen mot en historik om SMP som ska komma ut i akademiens skriftserie SOLMED. Symposiet samlade såväl svenska, norska och danska historiker med god kännedom om såväl lantbrukets omvandling som i de teknikhistoriska frågor som maskinprovningar aktualiserar. Inbjudna till symposiet var också praktiker, det vill säga personer som själva arbetat med Maskinprovningarna.

Avstamp i 1800-talet

Skildringen av Maskinprovningarnas historia tar avstamp i det tidiga 1800-talet. Ett av de första historiska nedslagen görs i det tidiga 1800-talet och Lantbruksakademiens förste sekreterare Abraham Niclas Edelcrantz tidiga arbete med att hitta tillvägagångssätt för att bedöma lantbrukets tidiga maskinpark. Som hjälpmedel hade Edelcrantz importerat en tidig dynamometer, det vill säga en kraftmätare som innebar att det gick att jämföra till exempel olika djur med varandra men också skillnader mellan människa och djur när det gällde deras styrka. Resultatet blev embryot till en gemensam måttstock och som under 1900-talet

förfinats i olika standardiseringssystem, exempelvis SIS.

SMP ur många synvinklar

Symposiedeltagarna kom med flera intressanta infallsvinklar på SMPs utveckling. Historikern Harald Espeli från Handelshøjskolan BI i Oslo tyckte till exempel att SMPs institutionella karaktär var viktig att lyfta fram. Dels att tillkomsten var resultatet av en privat donation. Dels att provningarna vid SMP under hela sin historia har byggt på frivillighet. Espeli menade att SMP kunde ses som en av flera viktiga kuggar i det svenska innovationssystemet under 1900-talet. En märklighet som Espeli som norрман lyfte fram var att SMP inte verkar diskuterats i någon högre utsträckning i den svenska riksdagen. En motsvarande norsk institution med ett liknande inflytande skulle lätt till en het debatt.

En annan fråga som diskuterades var den internationella standard som etablerades på området, men som lika fullt innebar att Maskinprovningarna i olika länder inte godtog andra än sina egna provningsresultat. Annorlunda uttryckt, framhöll akademiledamoten och VD för Cranab Hans Eliasson, finns det skäl att misstänka att de olika ländernas maskinprovningar också, men kanske inte ens medvetet, fungerade som en slags importbegränsning.

Projektet syftar övergripande till att ge en bättre förståelse av hur den tekniska utvecklingen historiskt samverkat med utvecklingen av det svenska lantbruket. Mer precist är syftet att undersöka provningsverksamheten och SMPs roll i denna utveckling. Symposiet gav en bra möjlighet för forskande historiker och praktiker, verksamhetsområden vars vägar inte så ofta korsar varandra, att mötas och byta erfarenheter.

Text: Per Eriksson

Maskinprovningars föreståndare Harald A:son Moberg demonstrerar slagprovning på traktorskyddsramar för en utländsk delegation. Foto från 1960-talets mitt, Uppsala-bild.

Kalendarium

22 okt Seminarium

"Finn de områden som övergöder havet mest"

23 okt Konferens

"Den omoraliska bioenergin?"

24 okt Seminarium på Elmia, Jönköping "Hur påverkar finanskrisen och lågkonjunkturen oss bönder?"

28 okt Seminarium i Uppsala "Den gröna sektorn i Sverige och satsningarna på forskning och innovation inom EU – är lobbying ett skällsord eller en skyldighet?"

31 okt–1 nov Älgjakt på Enafors-holm Fjällgård

5 nov Seminarium

"Tar miljömålen hänsyn till folkhälsan?"

6 nov Konferens

"Vision och strategi för skogsbrukets tekniska utveckling"

13 & 14 nov Seminarier på Kungliga Slottet "Kunskapens Krona III"

20 nov Akademisammankomst

"Rätt mat vid rätt årstid"
Jordbruksavdelningens sammanträde (OBS! Nytt datum.)

24 nov Seminarium

"Röster om Eden – vägar till ett hållbart naturbruk"

26 nov Konferens

"Rovdjur och rennäring" (Prel. datum.)

2 dec Konferens

"Effekten av EUs energipolitik på svenskt jord- och skogsbruk"

4 dec Seminarium

"Grön forskning, gröna affärer"

11 dec Akademisammankomst

"Året som gått – åren framför oss – året som kommer"

12 dec Seminarium

"Sidas nya Skogsinitiativ"

4 feb 2009 Konferens

"Naturens läkande krafter"

Aktiviteterna äger rum i akademiens lokaler på Drottninggatan 95 B i Stockholm om inget annat anges. Tel: 08-5454 7700. Ytterligare information finns på akademiens hemsida: www.ksla.se.

Aktuella skrifter från KSLA

Ladda ned skrifterna från KSLAs hemsida: www.ksla.se. Där kan du också beställa dem i tryckt version.

Enaforsholms Fjällträdgård

Platsen bakom Enaforsholms Stora Hus har odlats för trädgårdsändamål i nära 130 år. Dess spännande historia kan delas upp i sex olika skeden och lika många förvaltare och inriktningar. Presentationsbroschyr, 8 sid.

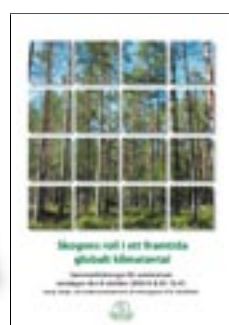
Enaforsholm För-söks- och fjällträdgård 1991–2008

Dagens trädgård på Enaforsholm kan sägas vara den sjätte trädgårdsepoken i ordningen. Här beskrivs hur arvet efter de tidigare skedena vårdas och utvecklas i vår tid, under Kjell Lundquists styrande hand. Enaforsholms småskriftserie nr 3, 20 sid.

Enaforsholms Fjällträdgård Växtför-teckning 2008–2009

Förteckning över växtsortimentet 2008–2009, tar upp alla de taxa som förekommer och som tros ha förekommit i Enaforsholms försöksträdgård. 12 sid.

Skogens roll i ett fram-tida globalt klimatavtal

Många faktorer måste inkluderas när man ska bedöma skogens och skogsbrukets roll för klimatet. Man måste komma överens om bokförings-system som speglar denna roll på ett rimligt sätt. Sammanfattningskompendium till seminarium 8 oktober 2008. 16 sid.

Fiskets kollaps utanför Nordamerika

1992 kollapsade världens största torskbestånd utanför USA/Kanada och har ännu inte kommit tillbaka. Vad kan vi lära av det? KSLAT nr 2-2008 är dokumentationen från en temadag om Östersjöns fiskeproblematik i Göteborg den 11 april 2008. 68 sid.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

KSLA Nytt & Noterat kommer ut fyra gånger per år.

Ansvarig utgivare: Anders Fredholm, tel 08-5454 7708, anders.fredholm@ksla.se
Redaktör och layout: Ylva Nordin, tel 08-5454 7703, ylva.nordin@ksla.se

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien

Drottninggatan 95 B, Box 6806 • 113 86 Stockholm • tel 08-5454 7700, fax 08-5454 7710 • www.ksla.se • akademien@ksla.se